

SKUPNA INFORMACIJA S POSVETOV POŽARI V NARAVNEM OKOLJU

Kurjenje v naravnem okolju in naravni nenevarni materiali

V Izobraževalnem centru Republike Slovenije za zaščito in reševanje na Igu sta bila organizirana dva posveta na temo Požari v naravnem okolju. Posveta sta bila predstavitevne narave. Prvi posvet, 18. oktobra 2023, je bil namenjen predstavnikom lokalnih skupnosti, gasilcem, pripadnikom civilne zaščite, društvom in organizacijam ter strokovnjakom, ki so vključeni v aktivnosti načrtovanja in ukrepanja ob požarih v naravnem okolju. 23. novembra 2023 je bila ponovitev posveta, ki je bila namenjena predstavnikom pristojnih inšpekcijskih služb in policiji.

Da bi pojasnili pomen posameznih izrazov, ki se uporabljajo v predpisih z različnih upravnih področij (varstva okolja, kmetijstva itd.), predvsem v zvezi z nenevarnimi naravnimi materiali, ki nastajajo v kmetijstvu ali gozdarstvu in se uporabljajo pri kmetovanju ali v gozdarstvu (ti materiali so namreč ob izpolnitvi pogoja nadaljnje uporabe pri kmetovanju ali v gozdarstvu izvzeti iz uporabe predpisov s področja ravnanja z odpadki – niso odpadek), so bili k sodelovanju povabljeni tudi predstavniki ministrstev, ki so pristojna za pripravo predpisov s področja varstva okolja, tudi odpadkov, kmetijstva, gozdov ter zdravja rastlin in ki v predpisih z njihovega področja dela urejajo ali omejujejo kurjenje tovrstnih materialov na prostem, tudi v naravnem okolju, kot ga opredeljujejo predpisi s področja varstva pred požarom v naravnem okolju.

Predstavljena je bila Uredba o varstvu pred požarom v naravnem okolju, ki določa ukrepe varstva pred požarom v naravnem okolju in dodatne ukrepe varstva pred požarom ter opazovanje in obveščanje ob razglašeni veliki in zelo veliki požarni ogroženosti naravnega okolja. Ureja ureditev kurišč in drugih preventivnih organizacijskih ukrepov varstva pred požarom pri kurjenju v naravnem okolju. Glede naravnih nenevarnih materialov, ki nastajajo v kmetijstvu ali gozdarstvu in se uporabljajo pri kmetovanju ali v gozdarstvu, ki se jih lahko kuri znotraj kurišč, se uredba navezuje na predpise, ki urejajo odpadke.

V zvezi s kurjenjem naravnih nenevarnih materialov, ki nastajajo v kmetijstvu ali gozdarstvu in se uporabljajo pri kmetovanju ali v gozdarstvu oziroma so v povezavi z izbruhi karantenskih škodljivih organizmov rastlin, so predstavniki pristojnih organov in institucij predstavili veljavni normativni okvir, ki ureja uporabo tovrstnih materialov.

Predstavljeni so bili pogoji kurjenja naravnih nenevarnih materialov, ki nastajajo v kmetijstvu ali gozdarstvu in se uporabljajo pri kmetovanju ali v gozdarstvu, in ki izhajajo iz predpisov s področja kmetijstva in gozdarstva. Tako je za naravne nenevarne materiale, ki nastajajo v **kmetijstvu**, in se pod določenimi pogoji lahko z namenom nadaljnje uporabe pri kmetovanju tudi kurijo, treba šteti posamezne vrste rastlinskih ostankov iz kmetovanja. Kmetovanju so namenjena kmetijska zemljišča, kot jih opredeljuje veljavni Zakon o kmetijskih zemljiščih, ki nalaga vsakemu uporabniku kmetijskega zemljišča (ne zgolj subjektu, registriranemu za opravljanje kmetijske dejavnosti), da kmetijsko zemljišče obdeluje kot dober gospodar, kar pomeni, da mora z ustrezno tehnologijo zagotoviti optimalno gospodarjenje na kmetijskih zemljiščih, ter med drugim tudi to, da uporablja zemljiščem in kraju primerne metode kmetovanja za zagotavljanje trajne rodovitnosti zemljišč (da ravna skladno z »dobro kmetijsko prakso«). Kmetovanje pomeni izvajanje kmetijskih opravil na kmetijskih zemljiščih, kamor pa kurjenje rastlinskih ostankov iz kmetovanja, izključno z namenom, da se imetnik teh materialov na ta način znebi (jih zavrže), ni. Takšno ravnanje je namreč po vsebini nedopustno kurjenje odpadka, kot tako pa podvrženo sankcioniranju skladno s predpisi s področja ravnanja z odpadki. Ključno za to, da rastlinski ostanek iz kmetovanja ne konča kot odpadek, namreč je, da se ga v nadaljevanju pri kmetovanju tudi uporabi. Primer take uporabe je lahko tudi izvajanje kmetijskega opravila gnojenja s pepelom, pridobljenim s procesom kurjena rastlinskih ostankov iz kmetovanja. Da je kurjenje rastlinskih ostankov, ki nastajajo v kmetijstvu, dopustno tudi z vidika predpisov s področja kmetijstva, pa je ključno tudi to, katera vrsta rastlinskega

ostanka se kuri (slama*, trava, oljčne veje itd.), saj je od tega odvisno, ali je uporabnik kmetijskega zemljišča s kurjenjem tega rastlinskega ostanka iz kmetovanja ravnal kot dober gospodar in v skladu z dobro kmetijsko prakso.

V skladu z zakonodajo s področja zdravja rastlin je v primeru izbruhov karantenskih škodljivih organizmov obvezno uničenje rastlin, rastlinskih proizvodov ali drugih predmetov. Seznam karantenskih škodljivih organizmov rastlin je s predpisom Evropske unije določen na ravni celotne Evropske unije. Med njimi je 20 prednostnih škodljivih organizmov, ki lahko povzročijo še posebej pomembno gospodarsko škodo in so določeni s posebnim predpisom Evropske unije. Države članice morajo za te škodljive organizme pripraviti načrte izrednih ukrepov v primeru izbruhov. V teh načrtih so podrobneje opredeljeni tudi načini uničenja. Kot eden izmed načinov uničenja rastlin je določen tudi sežig. Uničenje v skladu s predpisi s področja zdravja rastlin vedno odredi pristojni fitosanitarni ali gozdarski inšpektor z ureditveno odločbo, pri tem pa upošteva tudi predpise s področja varstva pred požari v naravnem okolju. Uredba o varstvu pred požari v naravnem okolju v času razglašene velike požarne ogroženosti naravnega okolja kljub prepovedi kurjenja omogoča izjemo v primeru prenamnoženih populacij insektov in bolezni gozdnega drevja, ki lahko ogrozijo gozd. Pri določanju roka za izvedbo ukrepov in načinov uničenja pristojni inšpektor upošteva tudi določbe glede velike ali zelo velike požarne ogroženosti naravnega okolja.

Po gozdarskih predpisih v gozdu ni dovoljeno kuriti. Izjemoma je lastnikom gozdov in gozdnega drevja dovoljeno kurjenje naravnih nenevarnih materialov zaradi varstva gozdov, a le na podlagi odločbe Zavoda za gozdove Slovenije oziroma gozdarske inšpekcije, ki dovoljuje uporabo ognja za zatiranje bolezni in škodljivcev gozdnega drevja. Po gozdarskih predpisih je izjemoma dovoljeno tudi, kurjenje posušenega lesa in podobnih kuriv v gozdu, skupinah gozdnega drevja, drevoredih, parkih in plantažah gozdnega drevja, in sicer na urejenih kuriščih za namen priprave hrane in za taborni ogenj. Pri kurjenju se upošteva vsa dodatna določila, ki jih določajo predpisi, ki se nanašajo na varstvo pred požarom v naravnem okolju. Upoštevajo se dodatni pogoji po gozdarskih predpisih glede izbire lokacije kurjenja, velikosti in ureditvi kurišča ter rabe prostora. Oglarjenje se ne šteje kot kurjenje, ker gre za kontroliran proces kuhanja oziroma oglenitve lesa.

V primeru da uporaba naravnih nenevarnih materialov, ki nastajajo v kmetijstvu ali gozdarstvu, v skladu s predpisi za nadaljnjo uporabo pri kmetovanju ali v gozdarstvu **ni dovoljena, gre za odpadek,** zato je bila predstavljena tudi problematika kurjenja odpadkov na prostem. Po definiciji je odpadek namreč vsaka snov ali predmet, ki ga imetnik zavrže, namerava zavreči ali ga mora zavreči. Uredba o odpadkih v 10. členu izrecno določa, da je kurjenje odpadkov na prostem prepovedano. V skladu z obsežno sodno prakso Sodišča Evropske unije se od primera do primera presoja, kdaj se določena snov/predmet obravnava kot odpadki. Pri tem je pomemben namen imetnika – če gre za snov/predmet, ki ga imetnik namerava zavreči, ga ne želi več imeti, ga več ne potrebuje, je neuporaben oziroma ga mora zavreči (če tako določajo predpisi), gre za odpadki. V tem primeru je treba upoštevati načelo »povzročitelj plača«, obvezna pa je tudi uporaba hierarhije ravnanja z odpadki, zato obvezna ravnanja z odpadki določajo predpisi s področja odpadkov. Uredba o ravnanju z biološko razgradljivimi kuhinjskimi odpadki in zelenim vrtnim odpadkom, v kateri je opredeljen pojem »zeleni vrtni odpad« (biološko razgradljivi odpadki z vrtov in parkov iz Priloge 1 te uredbe (npr. odpadne veje, trava in listje), razen odpadkov, ki nastanejo pri čiščenju površin, ter žaganje in lesni odpadki, če les ni obdelan s premazi ali lepili, ki vsebujejo težke kovine ali organske spojine), loči med povzročiteljem zelenega vrtnega odpada, ki nastaja v gospodinjstvu, in povzročiteljem zelenega vrtnega odpada, ki ne nastaja v gospodinjstvu. Uredba določa, da mora povzročitelj zelenega vrtnega odpada, ki nastaja v gospodinjstvu, hišno kompostirati zeleni vrtni odpad v hišnem kompostniku, sicer ga mora oddati izvajalcu javne službe zbiranja komunalnih odpadkov (v zabojniku ali v zbirni center). Prav tako uredba določa, da mora povzročitelj zelenega vrtnega odpada, ki ne nastaja v gospodinjstvu, z njim ravnati v skladu s predpisom, ki ureja odpadke, in da lastni zeleni vrtni odpad lahko brez okoljevarstvenega

dovoljenja kompostira, če tako pridobljeni kompost uporabi na zemljišču, ki ga poseduje, sicer ga mora prav tako oddati izvajalcu javne službe zbiranja komunalnih odpadkov (v zabojniku ali v zbirni center).

Naravni les v vseh oblikah (drva, žagovina, kosi, odrezki, lubje, storži) se, v skladu z Uredbo o emisiji snovi v zrak iz malih kurilnih naprav, kot trdno gorivo lahko uporablja tudi v kurilni napravi (razen v odprtem kaminu), vendar le, če je vlažnost naravnega lesa manjša od 20 odstotkov.

Glede regijskih centrov za obveščanje je bilo pojasnjeno, da noben veljavni predpis ne določa obveznosti občanov o prijavi in obveščanju o namenu kurjenja na prostem, vendar so nekateri župani to določili z občinskimi odloki. Javljanje informacij občanov na regijske centre za obveščanje o namenu kurjenja ne pomeni, da je s tem občan pridobil dovoljenje za izvršitev namena. Prav tako regijski centri za obveščanje niso pristojni za dajanje informacij občanom, kaj se lahko kuri.

*Primer dobre kmetijske prakse ravnanja s slamo kot žetvenim ostankom: Menedžment ravnanja s slamo, Tehnološka navodila JSKS pri KGZS, 2020, URL: <https://www.kgzs.si/kgzs/kmetijsko-svetovanje/e-knjiznica/e-knjiznica-zapis/kako-ravnati-s-slamo>